

מלחמת עולם בפלישה הפמיניסטית

היום השלישי Independence Day

מאת קובי ניב

32 עמודים חלק ב' עמודים 20-11

העולם נחרב, אבל אף אחד לא מת מזה

בסרט הזה, כמו במרבית סרטי האסונות ההוליוודיים, אבל כאן זה בולט במיוחד - למרות מה שמספרים וכאילו מראים לנו, גורדי שחקים מתרסקים לרסיסים ומכוניות ואנשים עפים לשמיים מפיצוצים אדירים, וערים ענקיות שלמות כניו-יורק, וושינגטון ולוס-אנג'לס מתפוצצות, עולות באש, נהרסות ולמעשה נמחקות כליל מעל פני האדמה, ושלא כמאורות מאות מיליונים בני-אדם נהרגים ומתרסקים ונשרפים ונפצעים - הרי שמכל ההרס והמוות הללו אנחנו בפועל, בסרט, לא רואים אפילו אדם אחד, אפילו לא אחד ויחיד, מת, מרוסק, פצוע, קטוע, מדמם, שרוף או אפילו שרוט. שום כלום. מלחמת עולם, העולם כולו נחרב, הכול מתרסק ונהרס, מאות מיליונים נהרגים, ואיש לא נפגע, אפילו לא נשרט.

מלחמות, אסונות, שריפות, התרסקויות, פיצוצים, כל אלו הם מה שנקרא "מצטלמים טוב". כלומר - אנחנו, בני-האדם, אוהבים לראות את זה, זה יפה לנו, זה מרגש אותנו, זה מלהיב אותנו, גם במציאות ובטח כש"זה רק סרט". מצד שני קשה לנו עד מאוד, עד בחילה, עד שיתוק, עד בריחה, עד מוות, לראות, בטח בהמונים, לא רק בחיים, גם בסרטים מדומיינים, אנשים מתים, מרוסקים, קטועי גפיים, פצועים, מדממים, מתייסרים וצורחים מכאבים.

אז איך הקולנוע, ההוליוודי ובכלל, פותר את הדיסוננס הזה, את הסתירה הזאת? הוא הופך אותה למציאות. מרסק ושורף בסרטי האסונות או המלחמות הללו את העולם עד היסוד, אבל לא מראה את המוות שנגרם ואת הדם שנשפך כתוצאה מהן. הקולנוע הזה מנתק בין הפעולה, האסונות והמלחמות, שהוא עצמו יוצר, לבין התוצאות "האנושיות" של האסונות והמלחמות הללו. כלומר, הקולנוע, בסרטים האלה, מעלים כליל את התוצאות ההרסניות והממיתות של הפעולות, המלחמות והאסונות הללו, כאילו לפעולות ההרס וההרג הללו אין תוצאות אנושיות, כאילו לא מתים מזה. אלא זה רק יפה וזהו זה.

על התמונה הזאת שיוצר הקולנוע הזה, צריך להוסיף גם את הקול. שהרי סרט קולנוע הוא תמונה וקול. ובסרט הזה לא רק התמונה מראה הרס וחורבן, אלא גם הקול צועק ורועם זאת. פס-הקול בסרטים מורכב בעצם משני פס-קול שונים - פנימי, זה שנובע ממה שמתרחש בסרט עצמו, כמו דיבורי הדמויות או המוסיקה שהם שומעים ברדיו, וקול שמקורו חיצוני, שנוסף בעריכה, שעיקרו מוסיקה ואפקטים קוליים למיניהם. ב"היום השלישי" עיקרו המוחלט של הקול הוא זה החיצוני, אפקטים של פיצוצים וריסוקים, והמון מוסיקה - תזמורתית, מאיימת, הרואית, דרמטית, פומפוזית, מקהלתית, דתית, כנסייתית - שמטרתה היא להעצים את תמונות ההרס והחורבן, שאנחנו הצופים כל כך אוהבים לראות. מצד שני, כמו שאין בתמונה הרוגים ופצועים, כך גם אין קול של זעקות פצועים או חרחורי גוססים.

תצוגה שקרית מעוותת ומכוונת זאת של מלחמה, במקרה הזה, שכולה הרס וחורבן מבלי שהיא מלווה בתמונות וקולות של פציעה וגסיסה ודם ומוות נוראיים, כפי שזוהי קורה אילו הייתה זו מציאות, עלולה לשבש את דעתם של הצופים בסרטים הללו, ולגרור לכך

שגם במציאות הם יפרידו בין פעולה לתוצאה, למשל שיתמכו במלחמות, מבלי שייקחו בחשבון איזה הרס וחורבן ומוות ונכות זה יביא על בני האדם, כולל על עצמם ובשרם. אלא שלמרבת הצער, הוליווד לא מייצרת את הסרטים הללו רק בשל היותה מכונת תעמולה, אולי גם, אלא בעיקר בגלל שאלו הם "דרישות הקהל". כי זה רצונם של הצופים בסרטים עצמם. שהרי אם היו מראים בסרטי האסונות והמלחמות הללו הרוגים ופצועים, חלילה, הרי שלא היו לסרטים הללו צופים. ואם רוצים צופים, וכמה שיותר, שיכניסו כמה שיותר כסף למפיקי הסרטים הללו, אז צריך למחוק מהם כל סימן של מוות או פגיעה או דם. ואכן "היום השלישי" רב ההרס והחורבן ונטול המוות והדם, הכניס לכיסי מפיקיו, במונחים כספיים של היום, 1.7 מיליארד דולר. וברור לגמרי שאם היו בסרט אפילו מתי מעט הרוגים, פצועים וגוססים, הסרט היה מפסיד את הביצים.

האש מכבה את האור

ובינתיים בסרט עצמו, גם מכוניתה של ג'זמין, ובה גם בנה דילן והכלב בומר, העושה את דרכה, עם עוד מאות מכוניות הנמלטות מלוס-אנג'לס, בתוך מנהרה, נקלעת אל התופת. האש העצומה השורפת ומרסקת כל שבדרכה שוצפת עכשיו במלוא עוצמתה גם אל תוך המנהרה, מבעירה והורסת הכול. וגם אין לאן לברוח, כמובן, כי זו מנהרה ופקק וכל זה. אבל לא אישה כג'זמין, חשפנית וכמעט אשתו של טייס קרב, תיתן לקטנות שכאלו להרוס לה את החיים. והיא מזנקת עם דילן ובומר למצוא מחסה מהאש המתגלגלת באיזה כוך קטן, מפתן של דלת סגורה, בעומק של בקושי עשרים סנטימטר, שספק אם שני אנשים וכלב יכולים בכלל לעמוד בו, אבל ברור לגמרי, כי ראינו כבר סרטים, ששלושתם, מכל הלכודים, יינצלו ולא יאונה להם כל רע, אלא שלפתע האש המשתוללת מכבה את אור המנורות במנהרה, האש מכבה את האור, ונהיה חושך גמור, ועליו עולה כתובית גדולה

ה-3 ביולי. היום השני

לכל איש, אפילו לכלב, יש שם. אבל רק אם הוא אמריקני

האור חוזר. אבל לילה. ראסל נוהג בקרוואן את משפחתו בכביש מדברי. מרחוק הם רואים שיירת ענק של קרוואנים שנמלטו כנראה כולם מלוס-אנג'לס שנהרסה. הם מצטרפים אליהם. במטוס הנשיא מבשר גנרל גריי לנשיא וויטמור שמסוקה של אשתו לא הגיע ליעדו והקשר איתו אבד. כבר יום. והפתעה. ג'זמין ובנה דילן והכלב בומר אכן ניצלו מן התופת. והם מפלסים עכשיו את דרכם בין ההריסות והאודים הבוערים, בינות לעצי דקל זקופים, שכנראה יש להם כושר עמידות לאש, כדי לאפשר צילומים יפים אחרי אסונות בסרטים. הם עצמם יצאו מן המנהרה, שעלתה כולה באש והתפוצצה, ללא פגע. לא פצע ולא שריטה. הם גם לא צולעים, אפילו לא שבר קטן ביד או בכף היד. כלום. רק התסרוקת של ג'זמין טיפה התפרעה. גם הבגדים שלהם לא נשרפו או נקרעו, או נחרכו, רק קצת התקמטו. וכמובן שאף שיער ראשם, וגם לא מזנבו של הכלב, לא נחרכה, לא נתפייחה, ולא נשרפו קצות קצוותהם. כי ככה זה בסרטים. יש להם שם אלוהים, לדמויות שהם יוצרים. שהרי אם הם היו יוצרים חיים כלשהם נקלעים במציאות לשריפה שמכלה מנהרה, שהחום

שהיא מייצרת הוא של לפחות מאות אם לא אלפי מעלות, גם הם היו מתחבאים שבע אמות באדמה, הם היו הופכים כולם לנוזל עכור בלתי ניתן לזיהוי. אבל פה, כלום. כאילו נפל לידם מאורר. אה, כן. והילד ממשיך לחבוש את כובע המצחייה שלו הפוך כנהוג בעדתם.

בסרט הזה, העוסק לכאורה בניסיונם, שבינתיים די מצליח, של חוצנים עוינים להשמיד את כדור-הארץ, כל מה שאנחנו רואים ושומעים עליו, זה את השמדתה החלקית לפי שעה, אך הבהחלט עצומה, של ארצות-הברית. ומה קורה בשאר העולם? האם החוצנים תוקפים ומחריבים גם את פריז, מוסקבה, תל-אביב, לונדון, בייג'ינג, טוקיו, ריו דה-ז'ניירו, שנחאי, ניו-דלהי, קוואלה-לומפור, סיאול, בואנוס-אירס, מקסיקו-סיטי, סאו-פאולו, איסטנבול, קהיר, טהרן, לאגוס, בוגוטה, מדריד, מלבורן? שוב דבר. לכאורה כן. כי כל העולם כביכול תחת מתקפה וסכנת השמדה, אבל בפועל, בסרט, מה שרואים, אלו רק ערים ואנשים אמריקנים המותקפים ומושמדים. כי הרי אין עולם מלבד אמריקה, הלא כן? והאם יש, אולי נותרו פה ושם בעולם, מנהיגים אחרים, של מדינות אחרות, שאפשר, אולי אפילו כדאי, לארצות-הברית ולנשיאה, לשתף איתם פעולה בהדיפת מתקפת החוצנים על העולם? לא. הנשיא אפילו לא מנסה ליצור קשר עם מי מהם, מישהו, נשיא סין, ראש משלת בריטניה, קנצלרית גרמניה, משהו, משהו? שום דבר. אין לעולם מנהיגים, אלא נשיא ארה"ב, נקודה. ובני-אדם, האם יש בעולם בני-אדם שהם במקרה לא אמריקנים? כי במציאות היו אז איזה שבעה מיליארד כאלו בערך. אבל לא בסרט הזה. בסרט הזה יש רק אמריקנים.

אין בסרט הזה, העוסק בהשמדת העולם, ולו דמות אחת שאינה אמריקנית, בטח לא דמות ראשית, אבל גם לא דמות משנית, אפילו שולית, איזה טייס מרוקאי, מדענית שבדית, גנרל הודי, רופא ברזילאי. כלום. ולכשיופיעו פה ושם, לקראת סוף הסרט, קצת בני עממים אחרים, זה רק כדי לסייע לארצות-הברית במלחמתה בחוצנים הפולשים או להריע לה על ניצחונה והצלתם לכאורה. אבל גם אז לאיש מהם, כפרט, לא יהיו לא אישיות ולא זהות, וכמובן שלאף אחד מהם לא יהיה שם. כל גיבורי הסרט מצילי העולם הם אמריקנים, ולכל אחד מהם יש דמות ואישיות וזהות, וכמובן שם משלו. אפילו לכלב האמריקני יש זהות ושם, בומר, אבל אף לאחד משישה וחצי מיליארד האנשים שאינם אמריקנים בעולם אין לא זהות ולא אישיות ולא שם. שהרי הם רק נספחים או נתינים דמויי-אדם של אמריקה.

מי פה הגבר, הא?

אמריקה משיבה מלחמה. סטיב וכל הטייסת שלו ממריאים לתקיפת חללית האויב החוצני העומדת מעל ללוס-אנג'לס החרבה. המטוסים מתקרבים לחללית ויורים לעברה מטחים של טילים. אלא שכל הטילים מתפוצצים לפני שהם פוגעים בדופן החללית, כאילו יש לה, לחללית, איזו מעטפת מגן בלתי-נראית שלא מאפשרת לטילים לחזור בעדה. עכשיו נפתח כמו סדק בחללית, ומתוכו מוזנק לעבר המטוסים האמריקנים נחיל מטוסי-קרב חוצניים שעושים שמות במטוסי ארה"ב ומפוצצים את כולם. כלומר – את כולם, חוץ מאחד, וזהו כמובן מטוסו של קפטן סטיבן הילר שלנו, שלמרות עליונותם הטכנולוגית של מטוסי האויב, הוא מצליח, בינתיים, בתוקף כישוריו המופלאים כטייס, לחמוק ממטוסי האויב.

אבל בתוך כך נחיל מטוסי הקרב החוצניים תוקף את בסיס אל טורו, ממנו יצאו המטוסים להתקיפם. כשמפקד הבסיס רואה את המתקפה המתקרבת ברדאר, הסיגר נשמט מפיו ונופל. לפעמים סיגר הוא רק סיגר, אבל לא במקרה הזה, כשמתקפת הפולשים החוצנים על אמריקה (וקצת גם על שאר העולם) מוצגת בבירור כמתקפה על הגבריות האמריקאית.

כמה וכמה מטוסי קרב חוצניים ממשיכים לרדוף אחרי מטוסו של קפטן הילר בנקיקים ובערוצים, אבל לא יכולים לו. בוירטואוזיות אתלטית מרשימה (ובכך נכנס סטיב באופן רשמי לתפקיד הסטריאוטיפ-גזעני של האפרו-אמריקני כאתלט מעולה) הוא מצליח להתחמק מהם ומהטילים שלהם. חלקם אפילו מתרסקים במרדף, אבל קפטן הילר מתחמק. הוא מתייחס אל הקרב והמרדף באופן אינפנטילי, כאילו מדובר במשחק וידיאו. אבל הדלק אוזל לו. הוא לוחץ על כיסא המפלט ומציל עצמו. מטוס האויב הרודף אחריו נוחת נחיתה אונס על אדמת המדבר. קפון הילר צונח, מתיר מצנחו ורץ אל מטוס האויב שנחת. תוך כדי שהוא צועק צעקות ילדותיות לעבר המטוס וטייסו שעדיין איננו רואים אותו, כאילו ניצח אותו במשחק אחד על אחד בכדורסל שכונתי, "מי פה הגבר, הא? מי הגבר?".

ואם תהיתם בקשר לשאלה במה עוסק הסרט, אז הנה התגובה: בשאלה מי פה הגבר, הא? סטיב מטפס על המטוס החוצני, פותח חופתו, ממנה צצים מתפתלים זרועות כמו-תמנוניות דקיקות, המחוברים לגוף עשוי ג'לי וקשקשים, ומעלף במכת אגרוף את הדבר המוזר הזה.

החוצנים באים מבפנים

בינתיים זוגתו הרחוקה גז'מין, עם הבן והכלב, מצליחה למצוא בין ההריסות משאית גדולה, שלמה ובריאה, עם מפתחות, וגם מניעה. הללויה. ראסל עם ילדיו בקרוואן חונים באמצע המדבר עם שיירת הבורחים. במטוס הנשיא מתגלע ויכוח, האם להשתמש או לא בפצצת אטום (כמו שעשינו פעם נגד היפנים, זוכרים?) נגד החלליות התוקפות. אבא של דייוויד, ג'וליוס, מתערב בוויכוח, וצועק על הנשיא ועל צוותו, "למה לא הייתם מוכנים? הרי בשנות ה-50 תפסתם חללית של חוצנים, איפה זה היה? אזור 51, נכון? אתם ידעתם על זה ולא עשיתם כלום". אבל הנשיא קוטע את התלהבותו, "אדוני, מעולם לא הייתה שום חללית שנתפסה על ידי הממשל שלנו, מילה שלי, אין אזור 51 ולא נמצאה חללית". אבל אז פתאום מזכיר ההגנה נימיזקי אומר, "סליחה, אדוני הנשיא, אבל זה לא לגמרי מדויק".

בדברים אלו, שעוד נראה את המשכם, מאשר ומאושש הסרט - אפילו ש"זה רק סרט", אבל לא לגבי מאות מיליוני הזויי תבל, המשגשגים במיוחד באר"ב, המאמינים בפייק-ניוז למיניהם – ומאחד שתיים מתיאוריות הקשר הכי מפורסמות ליחידה אחת של "אמת".

תיאורית קשר אחת היא ש"ב"אזור 51" הסודי בנבאדה, ושהוא אכן במציאות בסיס סודי של חיל האוויר האמריקני, מחזיקה ממשלת ארה"ב, ומסתירה זאת מהציבור, חללית מכוכב אחר שהתרסקה כביכול בניו-מקסיקו ב-1947, כולל גופות של חוצנים שהיו עליה.

השנייה היא תיאורית ה'דיפ-סטייט', שלפיה ארה"ב (ולפי יאיר נתניהו כך גם ישראל) נשלטת רק לכאורה על ידי ראש המדינה, כלומר הנשיא והמוסדות הנבחרים. בפועל, על פי תיאורית הקונספירציה הזו, ארה"ב נשלטת על ידי רשת מעין מחתרתית מאורגנת ומסועפת של אנשי מימשל, כלכלה, תעשייה, צבא וזרועות מודיעין בכירים, שמנהלים את המדינה מאחורי גבם של המוסדות, כולל הנשיא, הנבחרים. והנה אכן, בסרט מתבררת לכאורה גם תיאורית הקשר הזו כנכונה. שהנה לנו, נשיא ארה"ב, האינסטנציה הגבוהה ביותר לכאורה במדינה - כמוהו ככל הנשיאים שקדמו לו מאז אותה "תקרית" עם החללית בשנות ה-50 - אינו יודע כלל ועיקר על קיומה של החללית והחוצנים המתים. וכמו שנראה עוד מעט מדובר במבנה תת-קרקעי אדיר בין 24 קומות, המעסיק אלפי אנשים. וכאן בסרט, אלברט נימזיקי, שר ההגנה בממשלו של הנשיא וויטמור, ושכביכול אמור להיות כפוף לו, הוא בעצם לכאורה המפקד הבכיר של ה'דיפ סטייט' שמסתירים עובדה כל כך חשובה לביטחונה וקיומה של ארה"ב מהנשיאים שכביכול שולטים ומושלים בה.

אבל יכול להיות שהכביכול עובדה, המוצגת בסרט כעובדה מוגמרת, שהחוצנים נמצאים כבר כאן, אצלנו, בינינו, בתוכנו, גם אם מוסתרים, עשורות בשנים, דווקא מחזקת את התיאוריה, שאינה ממין תיאוריות הקשר, שאנחנו מנסים לפתח כאן באשר לשאלה במה עוסק הסרט - שהחוצנים לא באים מבחוץ, אלא נמצאים ובאים מבפנים, מתוכנו עצמנו.

ניו-יורק, וושינגטון, לוס-אנג'לס ויוסטון וערים נוספות

הושמדו במתקפת החוצנים. אדם אחד נהרג. אישה נפצעה.

המשאית שבה נוהגת עכשיו ג'זמין, האוספת בדרכה ניצולים ממתקפת החוצנים, עושה דרכה לבסיס בו משרת בן זוגה, ושראינו כבר שהופצץ והושמד ולא קיים יותר. והנה היא נתקלת בדרך בעוד נפגעים, והיא עוצרת ויורדת, עם אחד הניצולים במשאית, לעזור להם, לאסוף אותם. ראשית הם מוצאים שם גבר אחד, לבוש בחליפה ועניבה, מת. זה המת הראשון שמראים לנו, שאנחנו רואים בסרט. אבל גם הוא מת קל לעיכול, לגמרי שלם, לא קטוע ולא פגוע, ורק חולצתו מוכתמת קצת בדם. בטח מת מליכולך. אבל הכלב בומר, שגם הוא כאמור אחד מגיבורי הסרט, מגלה שם עוד אישה אחת, שוכבת, מכוסה בדלת פלסטיק שעפה ונחתה עליה או משהו. ג'זמין והאיש מסלקים מעליה את הדלת. האישה נאנחת, שערה סתור ויש לה גם כמה כתמי פיה על הפנים. ג'זמין שמה לה יד על הבטן, כי ככה הרי, היא ראתה בסרטים, בודקים פצועים. ואילו הניצול שמסייע לה קובע ש"היא פצועה די קשה". איך הוא יודע את זה? או שהוא רופא, או שהוא פשוט קרא את התסריט.

יוצרי הסרט שללו מהחוצנים את יכולת הדיבור

בינתיים במדבר קפטן הילר גורר על המצנח שלו את החוצן שהוא הצליח לשבות. מולו נוסעים המון קרוואנים, וביניהם זו של ראסל. הילר מנופף להם. ראסל עוצר לידו, שואל אם הוא צריך טרמפ. הילר אומר שהוא ראה מהמטוס שלו שיש כאן בקרבת מקום בסיס צבאי. ראסל בודק במפה ואומר שאין דבר כזה. הילר אומר לו "תאמין לי שהוא שם".

מטוס הנשיא נוחת באזור 51. הכול עכשיו מתרכז לשם. הנשיא וצוותו נכנסים פנימה, לבניין. מפקד המקום מוליך אותם למכון המחקר, הנמצא, כאמור, 24 קומות מתחת לאדמה. זהו אולם גדול שבו עובדים רבים כולם בחליפות ומסכות פנים סטריליות. עכשיו מוצג בפני הנשיא ראש מחלקת המחקר דוקטור אוקון, העוטה על בגדיו חלוק לבן, והוא

נראה כמו הפרופסור הגאון המוזר בכל הסרטים ההוליוודיים, כמו למשל דוק בסדרת סרטי "בחזרה לעתיד" - שער ארוך מאפיר, משקפיים ודיבור ילדותי.

ואז הוא מוביל אותם לעוד אולם גדול שבו מאוחסנת, מטופלת, חללית החוצנים שנתפסה כביכול לפני עשרות בשנים, יפהפייה, מצוחצחת ומטופלת בידי עשרות אנשים. מתברר שיש להם, לחוצנים, מסביר המדען, אנרגיה אחרת משלנו, אבל בימים האחרונים, עם הופעת החוצנים, כל מיני דברים בחללית התחילו לפעול. הוא גם מסביר שהחוצנים "הם לא כאלו שונים מאיתנו", גם הם נושמים חמצן, ויש להם עיניים, אוזניים, אבל אין להם מיתרי קול, הם מתקשרים בסוג של טלפתיה, "ו... אתם רוצים לראות אותם?", הוא שואל.

"אין להם מיתרי קול", מספר הדוקטור לנשיא בסרט ולנו הצופים בסרט. אבל למה אין להם מיתרי קול? מה זאת אומרת למה? אתם תוהים עכשיו. כי ככה הם. וכמו שיש להם זרועות תמנוניות במקום ידיים, ככה גם אין להם מיתרי-קול. אבל זה לא סרט תיעודי על חוצנים. זה סרט מדומיין, פיקשן, פיקציה, יצירה דמיונית שאנשים כתבו וביימו ויצרו. אז למה יוצרי הסרט כרתו לחוצנים שהם יצרו את מיתרי הקול? מדוע הם יצרו את החוצנים שלהם, ייצרו אותם, חסרי מיתרי-קול? יכולה להיות לזה רק סיבה אחת לזה – יוצרי הסרט רצו לשלול מהם את יכולת הדיבור, את היכולת להביע בפנינו, בפני העולם בסרט ובפני הצופים באולם, את דעתם, את רגשותיהם, את כוונותיהם, את מה שיש להם לומר. כלומר, הם התכוונו להשתיק אותם. למה להשתיק אותם ומדוע לא לשמוע אותם? בהמשך נבין.

"הם תפסו אחד חי"

ד"ר אוקון מוליך אותם לעוד חדר, שם הוא מרים מסך אטום ואז רואים בתוך צנצנות ענק, כעין אקווריומים, טבולים כנראה בפורמלין, שלושה חוצנים מתים, שנראים כמו בני-אדם עם ראש פחוס, עיניים גדולות, זוג גפיים תחתונות מעוקמות, והגפיים העליונות שלהם הם מעין הרבה זרועות תמנון דקיקות, כפי שכבר ראינו אצל החוצן שנפל בשביו של סטיב.

הקרוואנים מתקרבים עכשיו לשערי הבסיס הסודי, והילר מכניס פנימה את החוצן השבוי ואת כל נוסעי השיירה, ובהם ראסל ומשפחתו. מישהו בחבורת הנשיא מכריז כי "הם תפסו אחד חי". כולם, כולל דוקטור אוקון, רצים עכשיו לטנדר שעליו נמצא החוצן והם מכניסים אותו במהירות פנימה. הנשיא מבקש לראות את החוצן השבוי. בתוך כך נודע שגם אטלנטה, פילדלפיה ושיקגו הושמדו (ומה קורה בשאר העולם? למי אכפת). קפטן הילר מבקש מגנרל גריי לחזור לאל טורו, אבל הגנרל אומר לו שאין כבר לאן לחזור, שבסיס אל טורו הושמד על ידי החוצנים. סטיב לא יודע את נפשו. הוא כנראה איבד את ג'זמין.

למה חשפנית? כי ככה צריך

בינתיים מגיעים ג'זמין ומשאית הניצולים שלה לפתח מחנה אל טורו, ואז הם נוכחים אכן לדעת שהמחנה הושמד ולא קיים יותר. לפיכך הם נערכים שם לחניית לילה. ג'זמין מטפלת באישה הפצועה. האישה שואלת על דילן, "הוא הבן שלך?", וג'זמין עונה "המלאך שלי". "האבא שלו היה מוצב כאן?", ממשיכה האישה ושואלת, "לא", עונה ג'זמין, "הוא לא היה אבא שלו", ומוסיפה "אבל די קיוויתי שהוא ייקח את התפקיד". ואז האישה שואלת, כי זה דבר שמאוד חשוב לדעת בעת שהעולם נחרב, "מה את עושה לפרנסתך?", וג'זמין עונה, "רקדנית". האישה שואלת "בלט?", וג'זמין עונה "לא. אקזוטי", שזה כפי הנראה שם הקוד המקובל לחשפנית, ועל כך מגיבה האישה ואומרת, "אני מצטערת". "אין לך על מה להצטער", עונה לה ג'זמין, "זה כסף טוב". ואז ג'זמין קוראת לבנה, "דילן, בוא, אני רוצה שתכיר את הגברת הראשונה". "לא ידעתי שזיהית אותי", אומרת אשת הנשיא, ועכשיו גם אנחנו, הצופים, מבינים שזו אשת הנשיא. כי ככה זה בסרטים. הגיבורים הם אלו שניצלים.

אבל לבד מזהותה של הפצועה נחשפים בשיחה הקטנה הזאת עוד כמה דברים. ראשית מתברר לנו, מה שאולי חשבנו בטעות, שסטיב אינו אבי הילד של ג'זמין, והוא גם לא לקח על עצמו, בינתיים לפחות, את התפקיד. כלומר שגם לקפטן הילר, כמו לכל גיבורי הסרט הגברים, יש פגם בגבריותו-אבהותו. ושב ומתברר שתפקידן של כל הנשים גיבורות הסרט הזה הוא להיות "אשתו של" אחד משלושת הגיבורים הגברים שיצילו את העולם - אשת הנשיא מנהיג העולם, אשתו בפועל של הטייס המצטיין ואשת היהודי החכם באדם.

וכמובן שגם חוזר כאן, משום מקום, ובלי שום סיבה או צורך, עניין מקצועה של ג'זמין - חשפנית. ולכן חוזרת גם השאלה - למה כל כך חשוב היה ליוצרי הסרט שג'זמין תהיה חשפנית, ושיגידו את זה ויראו את זה, ויחזרו על זה? ובנוסף לכך גם שהמקצוע הזה יקבל, כי זה מה שראינו עכשיו, סוג של הכשר כמעט רשמי, מעין גושפנקא, כמעט מפי הגבורה הנשיאותית עצמה, מאשתו, שאצלנו באמריקה, אם "זה כסף טוב", אז הכול כמובן טוב. מדוע באמת יוצרי הסרט החליטו שג'זמין תהיה דווקא חשפנית, ובנוסף לכך אף התעקשו לחזור וגם להדגיש את זה שוב ושוב בסרט? הרי אין לעובדה הזאת, לעבודה הזאת, שום משמעות בסרט. כי אם ג'זמין לא הייתה חשפנית, אלא דוורית או שיננית, לא היה הדבר משנה משהו בסרט אפילו לא במיליונית המילימטר. אז למה בכל זאת חשפנית? למה זה היה כל כך חשוב ליוצרי הסרט שג'זמין תהיה חשפנית? נשים, חוזר ואומר לנו הסרט, צריכות להיות "אשתו של" הגבר, לתמוך בו, לעשות כרצונו ולספק את צרכיו, ובעיקר, כך לדעת יוצרי הסרט, את צרכיו המיניים. לכן "חטאה" אשת הנשיא, כבר בתחילת הסרט, בכך שהשאירה את הנשיא לישון בלילה לבדו במיטה, וגם לא חזרה הביתה, למיטתם, כשביקש או הורה לה לעשות זאת. ולפיכך, זה המסר פה, המקצוע הראוי והנכון לאישה הוא, איך לא, חשפנית, כלומר סיפוק צרכיו של הגבר, זה שמשלם על כך "כסף טוב".

"שלום? לא שלום. תמותו!"

במעבדה החוצן השבוי של סטיב נמצא על שולחן הניתוחים והרופאים, האחים, הטכנאים, בראשות דוקטור אוקון, מורידים ממנו את החליפה הביומכנית. ואז החליפה נפתחת פתאום בבת אחת. הם נבהלים, נרתעים, אבל חוזרים וממשיכים. אבל פתאום הדוקטור תופס את ראשו וצורח כאילו כאב איום מכה בו. היצור קם לתחיה. הכול בחדר מתפוצץ. הייצור הוא גדול, שילוב בין אדם לבין תמנון רב זרועות. כולם בורחים. רק הדוקטור נשאר בחדר.

הנשיא וצוותו, המגיעים לראות את החוצן, נתקלים במעבדה אפופה ערפל, עשן. לא רואים את שמתרחש שם, אבל נשמעים קולות נפץ ורסק. פתאום דוקטור אוקון מודבק מולם לחלון. גרונו מוחזק, נחנק, בזרועות התמנון של החוצן. הנשיא פונה עכשיו לחוצן, שאין רואים אותו, ופותח איתו בדין ודברים בלשון רבים, כאילו החוצן-הטייס השבוי הוא שליח החוצנים בכדור-הארץ. הנשיא מציע לו, להם, לחוצנים, לדבר, ללמוד אחד מהשני, אולי להסכים על הפסקת אש, וכל מה שאנחנו תמיד אומרים למי שאנחנו מפחדים שיפוצץ אותנו מכות. אבל הנשיא לא מציע שלום, אלא שואל אם "יכול להיות שלום בינינו?", כשלפי ניסוח השאלה (הוא לא אשם. זה לא הוא. זה מה שכתבו לו התסריטאים) ברור שהוא כבר יודע מראש את התשובה. והחוצן, שנבחר על ידי התסריטאים האנושיים לשמש כשגריר חוצניקה בארצות הברית של אמריקה, ממלא גם הוא את התפקיד שהוטל עליו, עונה אכן לנשיא. אבל מאחר שהתסריטאים לא נתנו לו מיתרי-קול והוא לא יכול לענות בעצמו, אז הוא מדבר דרך גרונו, מפיו, של ד"ר אוקון החנוק בזרועות החוצן (כלומר בידי התסריטאים) וצורח בקול צרוד, את שכתבו לו בתסריט לצרוח בגדול - "שלום? לא שלום!". "אז מה אתם רוצים שנעשה?", שואל הנשיא, ואוקון-החוצן עונה, "תמותו!".

ואז, איך לא, ד"ר אוקון צונח ארצה מת, והנשיא נתפס בכאב ראש נוראי, כמו שקרה קודם לד"ר אוקון, ומתמוטט ארצה. ומיד כל אנשי הצבא בחבורה שולפים אקדחים ויורים דרך הזכוכית עשרות כדורים והורגים את החוצן. כשהחוצן מת, הנשיא מתאושש ואומר, "ראיתי את המחשבות שלו. ראיתי מה הם מתכננים לעשות. הם כמו ארבה. הם מתקדמים מכוכב לכוכב, עם כל הציביליזציה שלהם, אחרי שהם כילו כל משאב טבעי הם מתקדמים הלאה, ואנחנו הבאים בתור". אחד הקצינים מבצע וידוא הריגה לחוצן, ואז הנשיא מגיע, קצת באיחור, למסקנה המתבקשת, "נחסל אותם. בואו נירה על המנוולים טיל אטומי".

כל האויבים אותו דבר

הסצנה הזאת - שמסבירה היטב מדוע כרתו התסריטאים את לשונם של החוצנים ושללו מהם לא רק את זכות הדיבור אלא את עצם יכולת הדיבור - היא סצנת מפתח להבנת הסרט, אך התובנות שהיא מייצרת הן רחבות ועמוקות יותר מתחומו הצר של הקולנוע.

שהנה, נציגם כביכול של החוצנים משמיע כאן לכאורה את דברם ומביע את כוונתם, את שאיפתם הנחרצת והסופנית להכחיד את כלל המין האנושי, כלומר את ארצות-הברית של אמריקה ואזרחיה, מעל פני האדמה, לא באמת מפיהם של החוצן או החוצנים, אלא מפיו של אמריקני אחד המדבר בשם ומדברי אמריקני אחר הקורא כאילו את מחשבותיהם.

וכך יוצא, הפלא ופלא, וכמה נוח, שהאויבים "שלנו", כלומר של אמריקה, הם כאלה שכל רצונם הוא להשמידנו, ושהם אינם מוכנים לא למשא ומתן ולא לשום פשרה ובוודאי שלא לשלום. כלומר ש"אין עם מי לדבר", ו"זה או אנחנו או הם". דהיינו שאו שהם ישמידו אותנו או שאנחנו נשמיד אותם, ולפיכך "אין לנו ברירה" אלא להשמיד אותם. נקודה.

וגם במציאות, כמו בסצנה הזאת בסרט, לא בהכרח מנהיגי האויבים הם שמתכוונים או שמכריזים על כוונתם להשמיד את ארה"ב, אלא אלו "הפרשנים לענייני אויבים" למיניהם, כמו חוקר-החוצנים כאן ד"ר אוקון, והפוליטיקאים האמריקנים, כמו הנשיא וויטמור כאן, שמבינים לכאורה, על סמך ידיעתם ומחשבתם, שכוונת האוייבים הנחרצת היא להשמידנו.

התפיסה הזאת היא אבן יסוד בבניינה של ראיית העולם האמריקנית ויחסה אל שאר העולם ואל מי שנתפסים כאוייביה, המשתנים מעת לעת, מאז השמידה את אומת שבטי האינדיאנים (האמריקנים הילידים) בדיוק באותה תואנה, של השמדה כדי להינצל מהשמדה. וכך לאורך

ההיסטוריה שלה, כמו בפלישתה והריסתה של ווייטנאם כדי להציל לכאורה את העולם מהשתלטות "אימפרית הרשע" הקומוניסטית, ובפלישתה והריסתה של עירק, שכביכול היה לה, מה שלא היה ולא נברא, נשק להשמדה המונית, כחלק ממלחמתה ב"ציר הרשע".

שני נשיאים אמריקנים מכהנים, רונלד רייגן וג'ורג' בוש הבן, הם שהשתמשו במילה הזאת "רשע" (Evil באנגלית), בשתי תקופות שונות, כדי לתאר את המניע לכאורה של אויבי ארצות-הברית במלחמותיהם בה. כאילו שלמי שיוצאים למלחמה נגד ארה"ב אין, וגם לא יכולים להיות אינטרסים, או מניעים אפשריים כלשהם, כגון שאיפה לחירות ועצמאות, במלחמותיהם אלה, אלא אך ורק "רשע" טהור, רצון להרוס ולהשמיד ותו לא. וגם בסרט כאן, כפי שמציגים זאת התסריטאים, מפיו של דוקטור אוקון המדבר כאילו בשם עם החוצנים הפולשים כולו, הם רוצים רק דבר אחד מבני-האדם, ובסרט יש רק בני-אדם אמריקנים – "תמותו!". והרי לכם המניע שלהם שלכם – הרג והרס, רשע צרוף, ותו לא.

התפיסה הזאת, שהיא חלק אינטגרלי מראיית העולם התרבותית והפוליטית האמריקנית, שעל פיה ארצות-הברית היא באופן אקסיומטי ואוטומטי "הטוב המוחלט", וכל המתנגדים לה ובטח הלוחמים נגדה, הם "הרשע הצרוף", יש לה שני שורשים עמוקים. שורש אחד הוא דתי, נוצרי, עתיק-יומין, ולא פלא לכן שאת נאום "ציר הרשע" שלו נשא הנשיא רייגן בכנס אסיפה הכללית של הכנסייה האוונגליסטית, שרואה בנוצרי (הלבן) את מהות הטוב עלי אדמות, ובכל מי שאינו נוצרי (ולבן) כעבדו של השטן המתנגד לאלוהות, וכל כולו רשע צרוף. השורש האחר נעוץ בתקופה הקולוניאלית, בה השתלטו האמריקנים הלבנים "הטובים" שבאו מאירופה – ממש כפי שעשו אירופאים לבנים קולוניאליים באותה תקופה באסיה, באפריקה וביבשות האמריקניות - על אדמות הילידים, כאן היו אלה "האינדיאנים" שבעצם היותם לא לבנים ובלתי נוצרים בעליל, אלא "פראים", זכו להיות "רוע גמור", ולפיכך הושמדו כליל על ידי "הטובים" הנוצרים האירופאים הלבנים האמריקנים החדשים.

כלומר, גם העובדה לכאורה שאויבי ארה"ב, מאז האינדיאנים ועד היום, רוצים רק בהשמדתה, ואינם מוכנים למשא ומתן או פשרה ובוודאי לא שלום, כמו שזה מתואר גם כאן בסרט, היא לא בהכרח נכונה, ובוודאי שאינה כה נחרצת. והיא יותר משאלת-לב, אולי פרנואידית ואולי מודעת ומכוונת כדי להשיג את מטרותיה של אמריקה, כי זה מה שארצות הברית רוצה לגרום לעצמה ולכל העולם, לעתים באופן שקרי במכוון, להאמין שכך הוא.

כך, למשל, לפני הפלישה לעירק הציגה ארה"ב בפני מועצת הביטחון של האו"ם, לצורך הצדקת הפלישה, הוכחות חותכות לכאורה, שבדיעבד התבררו כשקריות, שעירק מייצרת ומחזיקה נשק להשמדה המונית. וכך, למשל, בתקופת מה שקרוי "מלחמות האינדיאנים",

כלומר השמדתם, חתמו הרשויות האמריקאיות למיניהם על למעלה מ-500 "הסכמי שלום" עם האינדיאנים, ואת כל כולם, עד אחד, הפרו הרשויות האמריקאיות, לא האינדיאנים. כמובן שגם העובדה לכאורה שהאויבים החוצנים הפולשים בסרט לכדור הארץ ב-1996, הם בדיוק אותם חוצנים שהחללית שלהם התרסקה על אדמת ארה"ב 50 שנה קודם לכן, מוזרה. כאילו שבכל היקום יש רק גזע או אומה מסוג אחד של חוצנים (ומה עם אי.טי? הוא הרי מעם אחר של חוצנים, לא?). לבד מכך שזו בדיחה, הרי זה אומר שוב אותו דבר, שמה זה משנה, שהרי כל האויבים החיצוניים של ארה"ב הם בדיוק אותו דבר – "אינדיאנים".

המורשת האינדיאנית בתפיסת האויב בראייה האמריקנית

וכאן אולי נכון לחרוג לרגע ממסגרת הסרט, ולנסות לאפיין את שלל תכונותיהם החוזרות ונשנות בסרטים ההוליוודיים - שגם משקפים ובה בעת גם משפיעים על תפיסתם של המימשל האמריקני ושל אזרחי ארה"ב - של מי שנתפסים או נראים בעיניהם כאוייבים.

אין עם מי לדבר

כל האויבים המדומיינים בסרטים, עד אחד - למן האינדיאנים, דרך היפנים והווייטנאמים וכלה בשלב זה בחוצנים - לא רק שאינם מדברים ומבינים אנגלית כאחד האדם, אלא שלמעשה אין להם שום שפה בת-הבנה בכלל, ובמקומה הם רק פולטים הברות גרוניות סתמיות או יללות קרב פראיות. ואם במקרה יש להם משהו שדומה לשפה, אז היא משמשת רק לצורכי מלחמה, ולא לשום צורך אחר. הם לא מביעים בה רגשות וגם לא מחליפים בה מתכונים. רק מלחמה. כלומר - אין להם שום יכולת תקשורתית תרבותית, ולכן הם לא מסוגלים להגיד שום דבר, בוודאי לא משהו שיש לו משמעות. שהרי אם אנחנו לא מבינים מה הם אומרים, ברור שדבריהם חסרי משמעות, שכן המשמעות היא לא במה שהם אומרים, אלא במה שאנחנו מבינים, או ליתר דיוק - בזה שאנחנו לא מבינים את מה שהם אומרים. וכמובן שהטמבלים גם לא מסוגלים להבין שום דבר ממה שאנחנו אומרים להם.

תכונה זו של אויבינו המדומיינים בסרטים שאנחנו - האמריקנים והמזדהים איתם ורוצים להידמות להם - מייצרים, חשובה לנו משתי סיבות: ראשית, כי היא מוכיחה לנו, מה שממילא ידענו מאז ומעולם, שאויבינו אינם בני תרבות ראויים. ושנית - "העובדה" שאין